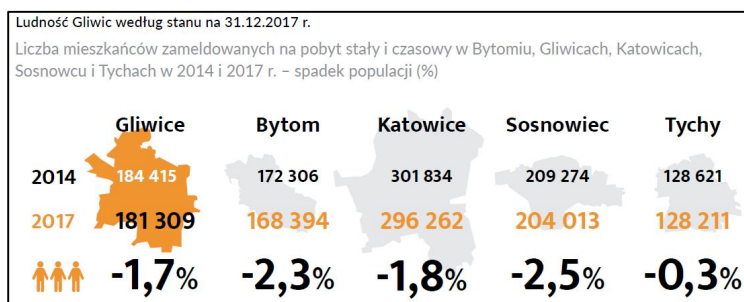


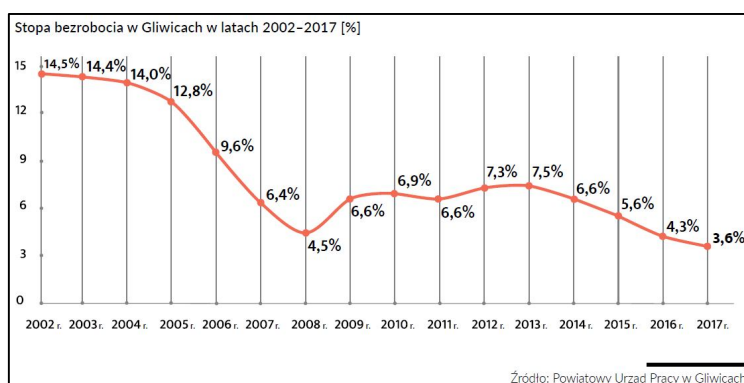
Kadencja 2014–2018

Wybrane elementy polityki miejskiej

Na koniec obecnej kadencji samorządu terytorialnego Gliwice mogą się pochwalić bardzo dobrą i stabilną sytuacją finansową, efektywnością w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych, rozwiniętą infrastrukturą techniczną oraz dobrymi warunkami życia w mieście, które docenia większość gliwiczian. Podstawowe dane prezentują się następująco:



Porównanie ze stolicami podregionów województwa śląskiego wchodzącymi w skład GZM.



Dochody i wydatki budżetu miasta Gliwice w latach 2014–2017 [tys. zł]*

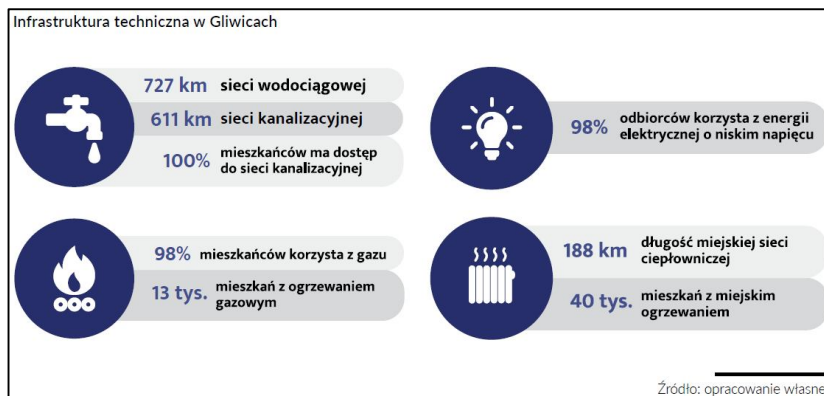
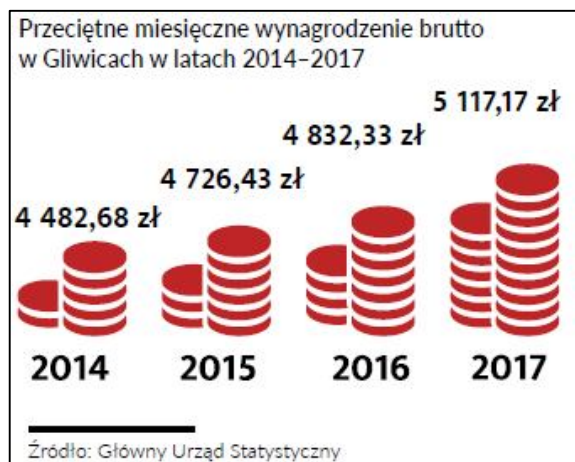
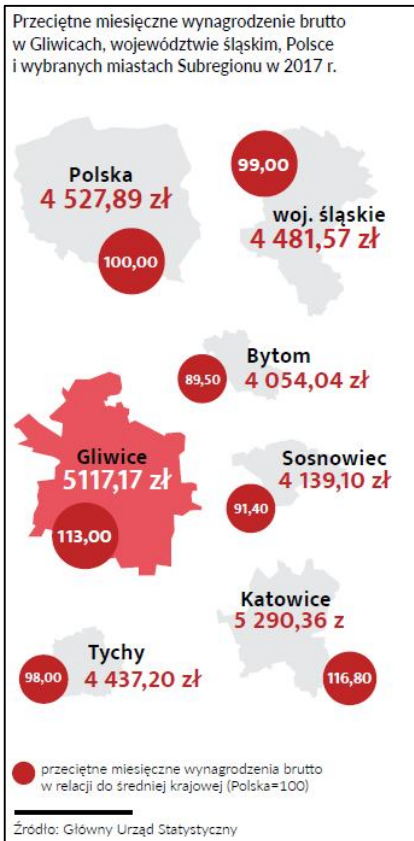
	2014	2015	2016	2017
Dochody ogółem	1 313 076	1 415 463	1 055 986	1 142 514
Wydatki ogółem	1 356 440	1 361 293	1 111 144	1 112 910

*kwoty według wykonania budżetu

Projekty unijne realizowane przez miasto Gliwice w perspektywie finansowej 2014–2020 (stan na 10.08.2018 r.)

Dziedzina	Liczba proj.	Wartość projektów [zł]	Dofinansowanie z UE [zł]
Administracja	3	7 116 598,60	4 502 985,45
Energetyka	4	24 310 738,32	9 276 737,03
Nauka i edukacja	65	27 779 839,95	23 953 596,95
Ochrona środowiska	5	77 771 610,07	50 025 961,65
Praca i integracja społeczna	16	43 965 239,12	40 955 706,17
Rewitalizacja	1	107 606,68	91 456,33
Transport*	3	1 127 994 475,84	585 232 216,31
Suma	97	1 309 046 108,58	714 038 659,89

* w tym budowa Drogowej Trasy Średnicowej (odcinek G2) finansowana w ramach perspektywy finansowej 2007–2013, ale zrealizowana w latach 2014–2015



Imprezy kulturalne w mieście organizowane przez instytucje kultury (średnio rocznie) w latach 2014–2017



5 490

imprez rocznie



187 tys.

uczestników

Źródło: Wydział Kultury i Promocji Miasta UM

Miejska Biblioteka Publiczna w liczbach w latach 2014–2017



431 tys. książek



55 tys. zbiorów specjalnych



ponad 44 tys. nowych książek



47 tys. czytelników w 2017 roku



ok. 900 tys. wypożyczeń rocznie



ponad 8 tys. wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych dla 145 tys. uczestników

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Promocji Miasta UM

Działalność Muzeum w Gliwicach w liczbach w latach 2014–2017



73 wystawy czasowe 94 tys. uczestników



3 314 imprezy edukacyjne 79 tys. uczestników



472 koncerty, spektakle i inne wydarzenia 41 tys. uczestników



5 konferencji 503 uczestników

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Promocji Miasta UM

Teatr Miejski w Gliwicach i kino Amok w liczbach w latach 2014–2017

Teatr Miejski w Gliwicach



1 041
spektakli i wydarzeń



238 tys.
uczestników imprez
biletowanych

Kino „Amok” i Scena Bajka



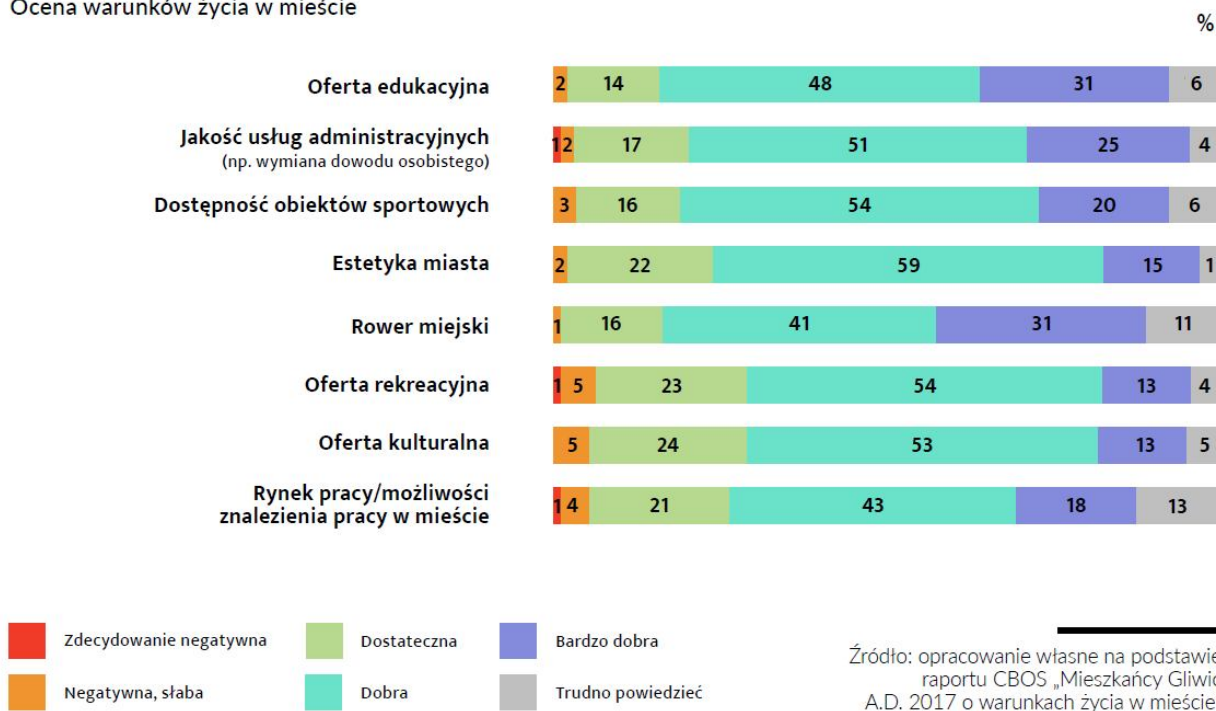
7 933
seansów filmowych
i wydarzeń



257 tys.
uczestników imprez
biletowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Teatru Miejskiego w Gliwicach

Ocena warunków życia w mieście



Grafiki z Raportu o Stanie Miasta Gliwice za okres 2014 – 30.06.2018, opracowanego przez firmę Mutoki (mutoki.com)

Analizując powyższe dane, które są zaledwie wycinkiem możliwych do przytoczenia, można nabrać pewności, że Gliwice są dobrym miejscem do życia. Jednak, w podsumowaniach, często zapominamy o tym, jak wiele ciężkiej pracy kosztowało osiągnięcie odpowiednich wyników oraz z jakimi problemami przyszło nam się zmierzyć po drodze do takich efektów. Konsekwencja przy podejmowaniu trudnych i niepopularnych decyzji jest jednak kluczowa dla osiągniętego sukcesu.

Poniżej przedstawiam najważniejsze elementy polityki miejskiej mijającej kadencji. Jest to wybór subiektywny, jednak ukazujący w pełni najważniejsze problemy, z jakimi przyszło nam się zmierzyć.

Drogowa Trasa Średnicowa

Drogowa Trasa Średnicowa to obok autostrady A4 najważniejsza arteria drogowa konurbacji górnośląskiej. Łączy Gliwice, Zabrze, Rudę Śląską, Świętochłowice, Chorzów i Katowice. Realizacja tej inwestycji opierała się na porozumieniu z 1999 r., jednak jej zakres, poziom skomplikowania i rozciągłość realizacji w czasie spowodował znaczące problemy w jej finansowaniu. W styczniu 2013 r. rozpoczęto budowę ostatniego odcinka (G2) Drogowej Trasy Średnicowej.

W 2013 r. i 2014 r. władze Gliwic i województwa śląskiego wielokrotnie podejmowały działania w celu zabezpieczenia finansowania i dokończenia tej kluczowej inwestycji. Gliwice jako jedyne ze wszystkich miast, które przecina DTŚ, zostały zmuszone do podjęcia nadmiarowego ryzyka finansowego w związku z ukończeniem tej wojewódzkiej inwestycji na swoim odcinku. Podjęcie tego ryzyka ostatecznie uratowało zakończenie budowy DTŚ. Udało się to dzięki zapewnieniu brakującego finansowania poprzez przeniesienie inwestycji z RPO WSL na lata 2007–2013 do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013. Ostatni odcinek DTŚ otwarto dla ruchu 21 marca 2016 r.

Oto krótka charakterystyka DTŚ na odcinku gliwickim.

Odcinek G1:

Długość: 2,8 km, w tym obiekty inżynierskie: 4 wiadukty, 1 most (nad autostradą A1)

Czas realizacji: 2012-2014

Wykonawca robót: SKANSKA SA Warszawa

Odcinek G2:

Długość: 5,57 km, w tym obiekty inżynierskie: 493 m tunel drogowy, 7 wiaduktów, 2 mosty, 4 kładki technologiczne

Czas realizacji: 2012–2015

Wykonawca robót – Konsorcjum firm:

EUROVIA POLSKA SA Kobierzyce – Lider

PORR Polska Infrastructure SA Warszawa – Partner

Dwa gliwickie odcinki (G1 i G2) pochłonęły ponad 1,2 mld zł.

Koszt budowy całej trasy od Katowic do Gliwic szacuje się na 3,4 mld zł.

Gliwiczanie szybko przyzwyczaili się do DTŚ. Już dwa miesiące po jej otwarciu tunelem pod DTŚ przejeżdżało 30 tysięcy samochodów dziennie. Obecnie ruch na DTŚ w obydwu kierunkach oscyluje w granicach 870 tysięcy pojazdów na miesiąc. Od chwili oddania DTŚ zmniejszyło się natężenie ruchu w centrum miasta, głównie na ul. Chorzowskiej, Kujawskiej, Pszczyńskiej, Jagiellońskiej i Toszeckiej. Droga stała się kluczową dla pacjentów Instytutu Onkologii w Gliwicach oraz dojeżdżających do Politechniki Śląskiej i wielu innych miejsc w centrum. DTŚ nie stała się drogą tranzytową dla ciężkiego transportu, a znacząco usprawnia poruszanie się po mieście. Wysoka liczba przejazdów oznacza też, że kilkaset tysięcy pojazdów miesięcznie porusza się płynnym strumieniem, zamiast korkować inne miejskie ulice, generując dodatkowe zanieczyszczenia.

Arena Gliwice

W 2006 r. decyzją marszałka województwa śląskiego projektowana hala (Podium) została wpisana na listę trzech najważniejszych inwestycji dla województwa śląskiego (obok budowy nowego Muzeum Śląskiego i dokończenia budowy DTŚ). W 2011 r. Miasto Gliwice zaciągnęło kredyt w Europejskim Banku Inwestycyjnym na kwotę 182,5 mln zł na budowę hali.

W 2012 r. pomimo zaawansowanego procesu inwestycyjnego, Komisja Europejska opiniuje dofinansowanie budowy negatywnie, a następnie Urząd Marszałkowski decyduje o nieprzyznaniu obiecanej dotacji, która miała wynieść 141 mln zł. Gliwice z decyzją się nie pogodziły i poszły z Urzędem Marszałkowskim do sądu, domagając się zapłaty ponad 100 tys. złotych poniesionych na prace przy projekcie hali. Ewentualna wygrana otwierałaby drogę do batalii o zapisane w zerwanej umowie miliony. W grudniu 2012 r., w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych, w których 61,73% biorących w nich udział poparło budowę Hali Podium, podjęto decyzję o przystąpieniu do budowy bez dofinansowania unijnego. Konsultacje społeczne były największymi przeprowadzonymi w Gliwicach. Wzięło w nich udział ponad 9200 osób, co stanowi 5,92% uprawnionych. Podczas konsultacji (trwających sześć dni) należało wypełnić ankietę dostępną w jednym z 11 punktów na terenie miasta.

„Podium ma znaczenie dla całego województwa, dlatego powinno być budowane również z udziałem regionalnych środków unijnych. Umowa o dofinansowanie hali obowiązuje i nie widzimy powodów, aby ją rozwiązywać” – Zygmunt Frankiewicz (17 grudnia 2012 r.).

W kwietniu 2013 r. rozpoczęto budowę hali.

W kwietniu 2017 r. Sąd Najwyższy rozstrzygnął na niekorzyść Gliwic i skończył kilkuletnią batalię o unijne dofinansowanie. Okazała się, że hala zwana obecnie Areną Gliwice będzie w całości finansowana ze środków miejskich.

W październiku 2017 r. Arena Gliwice otrzymała pozwolenie na użytkowanie.

W maju 2018 r. miały miejsce dni otwarte Areny Gliwice, a pierwszy koncert (Armina van Buurena) odbył się 30 maja.

Podstawowe dane o Arenie Gliwice:

- Inwestor: Miasto Gliwice
- Projekt: konsorcjum firm Perbo-Projekt z Krakowa oraz Modern Construction System z Poznania
- Wykonawca: Mirbud S.A.
- Koszt inwestycji: ok. 353 mln zł w tym:
 - nakłady na budowę – 380 mln zł
 - odliczenia podatku VAT – 67 mln zł
 - nakłady na wyposażenie Hali – 40 mln zł ($380 - 67 + 40 = 353$)
- Operator obiektu: Arena Operator sp. z o.o.
- Powierzchnia terenów zewnętrznych – ok. 10 ha
- Kubatura obiektu – ponad 530 000 m³
- Powierzchnia całkowita - prawie 70 000 m²
- Duża Arena: 17 178 widzów
- Mała Arena: 3 360 widzów

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia

Gminy zrzeszone w Górnośląskim Związku Metropolitalnym od lat zabiegały o stworzenie prawnych podstaw dla powstania metropolii. Drugą już ustawę regulującą tę kwestię Prezydent RP podpisał 4 kwietnia 2017 r. w Katowicach. Obecny kształt ustawy, a zatem dobre ramy funkcjonowania nowopowstałej metropolii są zasługą przede wszystkim samorządowców z województwa śląskiego, którzy aktywnie walczyli o jej powstanie.

Metropolia powstała 1 lipca 2017 r. w wyniku rozporządzenia Rady Ministrów z 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”. W pełni działanie rozpoczęła z dniem 1 stycznia 2018 r. Powstanie Metropolii to formalne usankcjonowanie istniejących i sukcesywnie pogłębianych więzi społeczno-gospodarczych i kulturalnych, integrujących gminy Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego.

Związek metropolitalny wykonuje wg art. 12 ustawy zadania publiczne w zakresie:

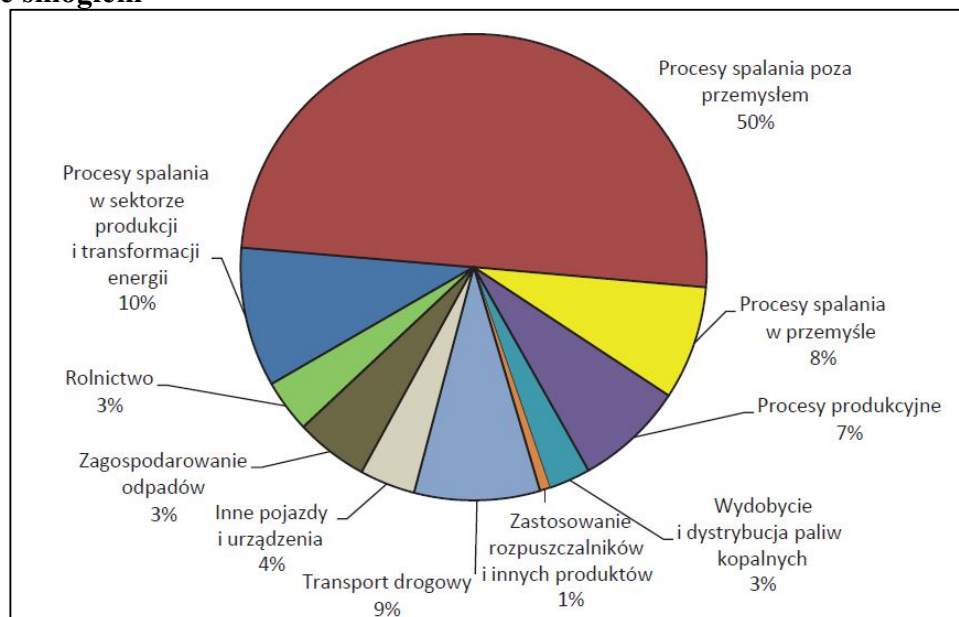
- 1) kształtowania ładu przestrzennego;
- 2) rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru związku metropolitalnego;
- 3) planowania, koordynacji, integracji oraz rozwoju publicznego transportu zbiorowego, w tym transportu drogowego, kolejowego oraz innego transportu szynowego, a także zrównoważonej mobilności miejskiej;
- 4) metropolitalnych przewozów pasażerskich;
- 5) współdziałania w ustalaniu przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich na obszarze związku metropolitalnego;
- 6) promocji związku metropolitalnego i jego obszaru.

Obszar metropolitalny GZM to 2,5 tys. km², skupia on 2,3 mln ludzi, czyli połowę ludności województwa śląskiego. GZM zrzesza 41 miast i gmin.

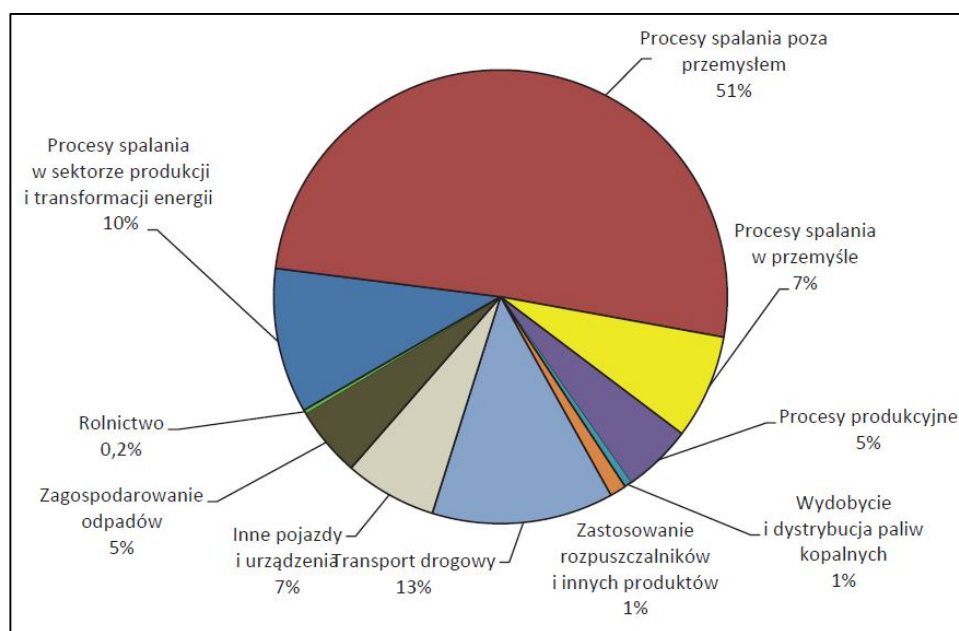
Najważniejsze wyzwania Metropolii:

- Planowanie i koordynowanie zintegrowanego transportu publicznego na obszarze GZM (powołanie Zarządu Transportu Metropolitalnego od stycznia 2018 r.).
- Utworzenie kolei metropolitalnej (Politechnika Śląska przygotowuje koncepcję Kolei Metropolitalnej).
- Efektywne wykorzystanie dodatkowych wpływów z budżetu państwa (5% udział w podatku PIT) i tym samym zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionu.
- Wspólna promocja, np. w kontekście pozyskiwania inwestorów oraz reprezentowanie wspólnych interesów na zewnątrz.
- Wypracowanie trwałej zgody i umiejętnych form współpracy pomiędzy miastami, członkami Związku.

Walka ze smogiem



Udział poszczególnych sektorów w emisji pyłu PM10 w Polsce w roku 2013.



Udział poszczególnych sektorów w emisji pyłu PM_{2,5} w Polsce w roku 2013.

Podstawowymi składnikami zanieczyszczeń powietrza, tzw. SMOGU, są pyły **PM₁₀** i **PM_{2,5}** oraz **NO₂** (dwutlenek azotu). Powyżej przedstawiono udział poszczególnych sektorów w emisji pyłów PM₁₀ i PM_{2,5}. Jak widać, udział transportu drogowego w emisji tych pyłów odpowiada odpowiednio za **9%** i **13%** emisji. W 2012 r. **15% pyłu emitowanego w sektorze transportu drogowego** pochodziło z ruchu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, **autobusów** i ciągników rolniczych, 11% pyłu pochodziło z ruchu samochodów osobowych i ciężarowych do 3,5 t, a 74% ze zużycia opon, hamulców i nawierzchni dróg (GUS, 2014).

Biorąc pod uwagę powyższe dane oraz fakt, że od 2028 r. przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej będą musiały mieć w swojej flocie co najmniej 30% autobusów zeroemisyjnych (ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych), łatwo przeliczyć, że skuteczność takiego rozwiązania nie będzie wysoka, skoro autobusy to zaledwie część tych 15% sektora transportu drogowego. Nawet przy zawyżonym założeniu, że autobusy odpowiadają za 5% emisji z transportu drogowego, to po przeliczeniu te 5% pojazdów odpowiada za jedynie 0,45% całości emisji pyłu PM₁₀ i 0,65% emisji pyłu PM_{2,5}. Zatem, nawet 100% wymiana taboru na zeroemisyjny ma znikomą skuteczność (przy 30% wymianie będzie to odpowiednio 0,13% i 0,19%).

Dlatego najistotniejsze działania, które mogą podjąć samorządy, należy skoncentrować na minimalizacji emisji zanieczyszczeń ze źródeł spalania poza przemysłem, tj. np. indywidualnych palenisk domowych.

[Powyższe grafiki i dane pochodzą z opracowania „Pyły drobne w atmosferze. Kompendium wiedzy o zanieczyszczeniu powietrza pyłem zawieszonym w Polsce” praca zespołowa pod redakcją Katarzyny Judy-Rezler i Barbary Toczko, Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2016.]

Miasto Gliwice wielokrotnie apelowało do Rządu o podjęcie szeregu działań, które mogłyby zapewnić samorządom skuteczne narzędzia do walki z niską emisją z indywidualnych palenisk.

Do najważniejszych należały:

- wprowadzenie standardów emisji zanieczyszczeń,
- wprowadzenie obowiązku podłączania się do istniejących sieci ciepłowniczych,
- nadanie dodatkowych uprawnień służbom kominiarskim,
- nałożenie na obywateli obowiązku poddawania się cyklicznym kontrolom,

- wyeliminowanie z obrotu detalicznego odpadowych paliw węglowych,
- opracowanie referencyjnej metodyki wykrywania nielegalnego spalania odpadów w indywidualnych paleniskach grzewczych (na poziomie prawa krajowego),
- rozszerzenie uprawnień mandatowych Straży Miejskich w zakresie uchwał antysmogowych sejmików wojewódzkich (zrealizowane rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 11 października 2018 r. ws. wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego). Od 1 listopada 2018 r. Straż Miejska może sprawdzać, czy w piecach lub kominkach spalane są paliwa zakazane w uchwale antysmogowej.
- utworzenie krajowych mechanizmów wsparcia dotacyjnego,
- uruchomienie specjalnego rządowego programu wsparcia dla najuboższych.

Długo czekaliśmy na realizację niektórych postulatów, takich jak np. program wsparcia dla najuboższych. Dopiero w październiku 2018 r. minister energii podpisał rozporządzenie dotyczące norm jakości węgla. Wprowadza ono zakaz sprzedaży odpadów kopalnianych i najgorszych miałów węglowych, ale dopiero od 30 czerwca 2020 r. Nie sposób zgodzić się z tą decyzją opóźniającą tak istotną i wyczekiwaną zmianę.

Niestety, również takie postulaty jak przyjęcie standardów emisji zanieczyszczeń czy rozszerzenie uprawnień służb kominiarskich i Straży Miejskich nie zostały zrealizowane.

Prezydent Miasta nie posiada uprawnień do wprowadzania jakichkolwiek ograniczeń w warunkach użytkowania istniejących palenisk węglowych czy ograniczeń w spalaniu najbardziej emisyjnych paliw typu muły węglowe i flotokoncentraty. Nie może też nakazać Straży Miejskiej egzekwowania tego typu działań. W obecnych warunkach prawnych Straż Miejska może jedynie kontrolować, czy w paleniskach domowych nie są spalane odpady komunalne.

Należy unikać działań populistycznych, nie mających rzeczywistego wpływu na poprawę jakości powietrza. Przykładowe wprowadzenie darmowego transportu publicznego w dni smogowe jest nieskuteczne, biorąc pod uwagę to, co wykazano powyżej.

W ramach istniejących możliwości prawnych gliwicki samorząd podjął do tej pory szereg działań mających na celu ograniczenie problemu smogu:

- Od 1997 r. miasto wspiera finansowo mieszkańców w zmienianiu starych systemów grzewczych na ekologiczne.
- W Gliwicach działa obecnie jeden z najnowocześniejszych w kraju systemów sterowania ruchem pojazdów, pozwalający obniżyć szkodliwą emisję o 30%. Pojazdy ciężarowe kierowane są poza centrum. Budowany jest również układ drogowy dla ruchu obwodnicowego.
- Obecnie wszystkie autobusy PKM-u spełniają wymogi norm Euro, a ponad połowa z nich – najwyższe normy Euro V (EEV) i Euro VI.
- Miasto inwestuje w termomodernizacje budynków oświatowych, rekreacyjnych i użyteczności publicznej.
- Do miejskiej sieci ciepłowniczej systematycznie podłączane są budynki komunalne.
- Gliwicka Straż Miejska w sezonie grzewczym prowadzi szeroko zakrojoną akcję kontroli palenisk domowych.
- Od 1990 roku prowadzona jest ciągła modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczych.

Szpital w Gliwicach

Od lat gliwickie szpitale są nierówno i niesprawiedliwie traktowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, co poważnie uderza w ich finanse. Straty miejskich szpitali zawsze wyrównywało miasto, bo bez zastrzyku pieniędzy tak ważne dla gliwiczian instytucje upadłyby. Choć finansowanie służby zdrowia nie jest zadaniem samorządu, to przez działania NFZ-u i rządu coraz więcej kosztów w tym zakresie przerzucanych jest na gminy.

Jednym ze znamienitych przykładów jest sytuacja w Szpitalu Miejskim nr 4, w którym w zeszłym roku została uruchomiona nowoczesna pracownia kardiologii inwazyjnej, dla której kontrakt gwarantował władzom miasta osobiście dyrektor śląskiego oddziału NFZ. Słowa nie dotrzymał. Z powodu braku finansowania dla oddziału zaczął narastać dług placówki.

W tym roku samorząd zgodził się na udzielenie długoterminowej pożyczki na kwotę 19,8 mln zł, co ma pozwolić Szpitalowi Miejskiemu nr 4 odzyskać częściową płynność finansową i wiarygodność wśród partnerów handlowych, ograniczyć koszty wynikające z dochodzenia przez kontrahentów swoich wierzytelności oraz przywrócić stabilizację w codziennym funkcjonowaniu.

Problemów z finansowaniem służby zdrowia w Gliwicach jest znacznie więcej. Dzięki dobrej kondycji finansowej miasto może zadbać o stronę materialną i organizacyjną, a tym samym lepsze warunki pracy dla lekarzy i lepsze warunki leczenia dla pacjentów.

Od 2015 roku samorząd miasta udzielił wsparcia dla gliwickich szpitali w różnej formie na kwotę **46,5 mln zł**. Do przykładowych form wsparcia należą:

- długoterminowa pożyczka dla Szpitala Miejskiego nr 4 – 19 800 000,00 zł,
- udrożnienie dojazdu do szpitala (Vito-Med Sp. z o.o.) od ul. Kozłowskiej oraz zadaszenia podjazdu dla pojazdów uprzywilejowanych – 186 000,00 zł,
- remont pomieszczeń szpitala (izba przyjęć dla pacjentek oddziału ginekologii) w Szpitalu Wielospecjalistycznym Sp. z o.o. – 170 000,00 zł,
- prace modernizacyjne i remontowe na Oddziale Ginekologii, Położnictwa i Patologii Ciąży w Szpitalu Wielospecjalistycznym Sp. z o.o. – 160 000,00 zł,
- modernizacja oddziału medycyny paliatywnej i instalacja agregatu prądotwórczego w Hospicjum Miłosierdzia Bożego – 90 000,00 zł.

Władze miasta są zdeterminowane i konsekwentnie zamierzają wspierać szpitale w Gliwicach, dlatego w trakcie przygotowywania jest inwestycja budowy nowego szpitala.

Dotychczasowe plany budowy nowego pawilonu szpitalnego przy ul. T. Kościuszki nie rozwiązałyby jednego z najważniejszych problemów – w dalszym ciągu szpital musiałby funkcjonować w dwóch lokalizacjach, na bazie starych budynków, wymagających w dalszym ciągu dostosowania ich do szczegółowych wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia oraz ponoszenia coraz większych kosztów utrzymania budynków we właściwym stanie technicznym.

Dlatego nowy szpital powstanie najprawdopodobniej w nowej, doskonale skomunikowanej, lokalizacji przy ulicy Kujawskiej. Kompleks szpitalny ma pomieścić wszystkie oddziały placówki wraz z koniecznym zapleczem. Pozwoliłoby to na obniżenie kosztów związanych z utrzymaniem budynków, a jednocześnie umożliwiło podniesienie poziomu specjalizacji świadczeń medycznych i zapewnienie mieszkańcom Gliwic wysokiego standardu leczenia w nowoczesnej placówce medycznej. Placówka nie musiałaby się również borykać z kosztami i uciążliwościami transportu pomiędzy kilkoma budynkami. Co ważne, nowa lokalizacja szpitala dałaby możliwość zaplanowania odpowiedniej infrastruktury, w tym np. adekwatnej do potrzeb liczby miejsc parkingowych.

Reforma oświaty

Zmiany w systemie oświaty były i są nadal wyzwaniem dla uczniów, nauczycieli, rodziców i samorządów. Wygaszanie gimnazjów, a tym samym pojawienie się w szkołach podstawowych klas 7 i 8, likwidacja obowiązku szkolnego dla sześciolatków, obowiązek zapewnienia miejsc w przedszkolach dla wszystkich dzieci spowodowały problemy organizacyjne i finansowe, z którymi zmierzyć się musiano w całej Polsce. Niejednokrotnie wymagało to inwestycji, które były zbyt kosztowne dla wielu samorządów.

W Gliwicach reforma oświaty przebiegła sprawnie, przede wszystkim dzięki zwiększonym nakładom na remonty i zakup wyposażenia. Sfinansowanie podstawowych zmian wymuszonych przez reformę kosztowało w Gliwicach w 2017 r. niemal 1,5 mln zł. Pomimo złożenia wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 1 066 310 zł, Gliwice otrzymały z Ministerstwa Edukacji Narodowej jedynie 583 783 zł. Pokryło to zaledwie 1/3 najpilniejszych wydatków. Żeby przeprowadzić niezbędne zmiany miasto musiało dołożyć 915 tys. zł.

Samorząd odpowiada głównie za materialną część funkcjonowania oświaty. Tylko w tym roku na remonty i inwestycje w placówkach oświatowych miasto przeznaczyło **36 mln zł**. Wszystkie wakacyjne remonty objęły prawie **50 placówek**. Ich łączny koszt to ok. **16 mln zł** z miejskiego budżetu. Na doposażenie pracowni przedmiotowych miasto przeznaczyło kolejne **2 mln zł**, dzięki czemu młodzi gliwiczanie będą mogli uczyć się w komfortowych warunkach.

Do najnowszych inwestycji miejskich należy zaliczyć rozbudowę Szkoły Podstawowej nr 13 w Żernikach. Koszt inwestycji zamknął się w kwocie **4 mln zł**. 31 sierpnia inwestycja została zakończona. Powstał nowy obiekt o powierzchni 1127 m². Połączono go z istniejącym budynkiem szkolnym i swoim charakterem mocno wpisuje się on w otoczenie. Wewnątrz powstały szatnie, świetlica i sale lekcyjne dla uczniów klas 1–8 oraz pracownia fizyczna i chemiczna. Znalazło się tam też miejsce na małą salę gimnastyczną. Zadbano również o zagospodarowanie terenu wokół. Pojawiły się chodniki i trawniki. Całość dopełniło oświetlenie oraz ławki.

Gliwice są w stanie ponosić takie wydatki i nie będą oszczędzać na edukacji najmłodszych. Choć reforma oświaty została przeprowadzona w chaosie organizacyjnym i finansowym, to dzięki kondycji finansowej miasta poradziliśmy sobie z nią nad wyraz dobrze.

Szkolnictwo specjalne w Gliwicach

W 2011 r. i 2012 r. w wyniku zmian organizacyjnych i prawnych utworzono dwa zamiast trzech zespołów szkół specjalnych. Na budzące w tamtym czasie wiele emocji zmiany, w tym likwidację szkoły przy ulicy Ziemowita, możemy obecnie spojrzeć z właściwej perspektywy, oceniając efekty.

Powstały dwie placówki:

- Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka w Gliwicach dla dzieci starszych i młodzieży.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Specjalnych nr 7 w Gliwicach dla dzieci młodszych.

W wyniku przeprowadzonych zmian i nakładów finansowych na inwestycje znacząco poprawiły się warunki nauczania dzieci niepełnosprawnych.

Na szkolnictwo specjalne miasto przeznaczyło miliony.

W latach **2011 – 2018** na remonty, modernizacje i inwestycje przeznaczono **12 960 942, 63 zł**.

Dla ZSO nr 7 – 7 042 616, 91 zł

W tym na:

Termomodernizację i modernizację budynku – 1 971 093,00 zł

Budowę szkoły życia – 1 934 965,00 zł

Projekt budżetu na 2019 r. przewiduje modernizację Sali gimnastycznej i zaplecza basenu – 130 000,00 zł

Dla ZSS im. Korczaka – 5 918 325,72 zł

W tym na:

Budowę Zakładu Aktywności Zawodowej – 1 550 700,00 zł

Termomodernizację i modernizację budynku – 1 137 025,72 zł

Projekt budżetu na 2019 r. przewiduje modernizację sanitariatów, korytarzy i instalacji – 525 000,00 zł

Reorganizacja placówek kształcenia specjalnego była kompleksowym i perspektywicznym rozwiązaniem, które poprzez utworzenie nowych jednostek (przedszkole specjalne, ośrodki rewalidacyjno-wychowawczy) pozwoliło objąć dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi fachową opieką i pomocą już od najmłodszych lat życia, co jest niezwykle istotne dla efektów późniejszej edukacji oraz terapii.

Zmniejszenie liczby placówek kształcenia specjalnego oraz przeprowadzenie ich stopniowej reorganizacji z pewnością przyczyniło się do:

- poprawy warunków nauczania dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- przebywania uczniów w grupach rówieśniczych o zbliżonych potrzebach, zainteresowaniach, z podobnymi problemami charakterystycznymi dla danego wieku rozwojowego,
- kompleksowej troski o wszechstronny rozwój dzieci niepełnosprawnych i zapewnienia specjalistycznej pomocy na każdym etapie ich rozwoju,
- racjonalnego wykorzystania kwalifikacji nauczycieli i specjalistów,
- racjonalnego wykorzystania zasobów pracowników administracji i obsługi,
- modernizacji budynków zgodnie z potrzebami i systematycznego wzbogacania bazy dydaktycznej i specjalistycznej.

Gospodarka odpadami

Wzrost kosztów gospodarowania odpadami dotyczy wszystkich gmin i wynika m.in. ze zmiany przepisów prawnych. Chodzi głównie o wzrost opłaty środowiskowej oraz wymóg uzyskania przez Polskę do 2020 roku co najmniej 50-procentowego poziomu recyklingu i przygotowania odpadów do ponownego użycia.

„Dzięki konsekwentnie utrzymywanemu systemowi naliczania stawek za śmieci od powierzchni lokalu mieszkalnego, w Gliwicach nie dochodzi do zjawiska zaniżania opłat z powodu ukrywania faktycznej liczby mieszkańców” – twierdzi Edwin Górnicki, specjalista z zakresu kształtowania ekonomicznych instrumentów gospodarki odpadami komunalnymi w Katedrze Ekonomiki i Finansów Samorządu Terytorialnego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Ponadto, system naliczania opłat od powierzchni ułatwił finansowanie gospodarki odpadami komunalnymi, bowiem rozkłada ciężar kosztów na wszystkich mieszkańców miasta.

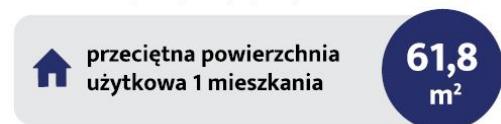
Dla przykładu, opłata ponoszona przez 4-osobową rodzinę (w mieszkaniu do 60m²) za odbiór śmieci posegregowanych:

1. Ruda Śląska – 58 zł;
2. Katowice – 56 zł;

3. Tarnowskie Góry – 56 zł;
4. Knurów – 51,20 zł;
5. Zabrze – 48 zł;
6. Bytom – 44 zł;
7. **Gliwice – 22,80 zł, a od 1.04.2018 r. – 27 zł.**

Zasoby mieszkaniowe w Gliwicach w 2016 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny



W trosce o osoby starsze, dla których ponoszenie opłaty za wywóz nieczystości jest nadmiernym obciążeniem finansowym, prezydent Gliwic wprowadził zasady udzielania dofinansowania do opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w formie zasiłków celowych.

Teatr Miejski w Gliwicach

W 2016 roku przekształcono Gliwicki Teatr Muzyczny w Teatr Miejski w Gliwicach. Poprzednia instytucja w wyniku zaniedbań ówczesnej dyrekcji była zadłużona i nie miała pieniędzy na premiery. Repertuar GTM był niedostosowany do aktualnego budżetu, teatr miał wadliwą strukturę zatrudnienia i zapuszczoną infrastrukturę, zwłaszcza techniczną w siedzibie przy ul. Nowy Świat. We wrześniu 2015 r. zadłużenie GTM wyniosło 1,4 mln zł. W listopadzie tego samego roku zabrakło pieniędzy na wypłaty. Sytuację musiał ratować prezydent Gliwic, przekazując w nadzwyczajnym trybie dodatkowe środki. Grzegorz Krawczyk, nowo powołany dyrektor, przeprowadził trudną i bardzo niepopularną reformę tej instytucji kultury. Możemy obecnie przyjrzeć się jej efektom.

Zmiany w teatrze są następujące:

Przede wszystkim przeprofilowano repertuar z muzycznego na dramatyczny (choć nie wyłącznie) oraz rozwinęto działalność edukacyjną skierowaną do dzieci i dorosłych.

W latach 2013–2015 w Gliwickim Teatrze Muzycznym odbyło się **7 premier** (2013 – 3; 2014 – 3; 2015 – 1). Od 2016 r. do chwili obecnej Teatr Miejski przedstawił **17 premier**, w tym 6 tytułów dla dzieci. W siedzibie przy ul. Nowy Świat utworzono Scenę Kameralną i Scenę Mikro przeznaczoną na potrzeby działalności edukacyjnej. Przeprowadzono również gruntowną modernizację technologii Sceny Głównej. Zatrudniono nowy zespół artystyczny i zmniejszono zatrudnienie ze 108 do 66 etatów. Podniesiono wynagrodzenia pracowników najsłabiej uposażonych oraz specjalistów z ekip technicznych.

Dotacje inwestycyjne miasta kształtują się na następującym poziomie:

2013 r. – 2 825 114,19 zł;
 2014 r. – 196 436,41 zł;
 2015 r. – 686 370,97 zł;
 2016 r. – 1 404 463,40 zł;
 2017 r. – 1 981 537,58 zł;
 2018 r. – 1 645 000,00 zł.

Dotacje miasta na działalność są następujące:

2013 r. – 8 710 507,00 zł;
 2014 r. – 8 268 400,00 zł;
 2015 r. – 8 610 598,00 zł;
 2016 r. – 6 287 229,00 zł;
 2017 r. – 7 911 360,00 zł;
 2018 r. – 9 469 474,03 zł.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę całość spraw, z którymi przyszło nam się mierzyć w mijającej kadencji, przedstawiłem zaledwie ich wycinek. Kluczem wyboru nie był tu jednak sukces przywoływanych przedsięwzięć, ale było nim podejście problemowe. Powyższe inwestycje i reformy wymagały podjęcia niepopularnych decyzji. Były wynikiem długich debat, ogromnej pracy i nierzadko trudnych kompromisów. Sprawy te stawały się przedmiotem żywej dyskusji publicznej, często bardzo burzliwej. Warto przypominać te procesy, gdyż to one właśnie są nauką na przyszłość. Podejmowanie trudnych i niepopularnych decyzji, jeśli jest oparte o rzetelnie przygotowane analizy i fachową wiedzę, przynosi pożądany efekt. Nawet jeśli po latach zapominamy, z czym przyszło nam się mierzyć.

Zygmunt Frankiewicz